

Sfeerimpressie

Netwerkonferentie doorgaande lijn PO-VO in de klas

12 oktober 2016

Hoe maken we de overstap van het primair onderwijs (PO) naar het voortgezet onderwijs (VO) zo soepel mogelijk? Op woensdag 12 oktober 2016 organiseerde de werkgroep POVO Noord-Kennemerland - ondersteund door de samenwerkingsverbanden passend onderwijs PO en VO - een grote netwerkconferentie. Een divers publiek kwam op deze zonnige middag bijeen in het Trinitas College, locatie Han Fortmann in Heerhugowaard. In dit verslag vind je een sfeerimpressie en de belangrijkste bevindingen.

De aanwezigen werden vakkundig ontvangen door leerlingen van het Trinitas College. Zij verwelkomden iedereen bij de inschrijfbalie en verzorgden de catering. De deelnemers genoten tijdens de inloop met een kopje koffie of thee van prachtige livemuziek met gitaar en zang van leerling Sanne – singer-songwriter in de dop.

Inspirerende aftrap

Adjunct-directeur Bert Toebes heette iedereen hartelijk welkom en gaf daarna het woord aan dagvoorzitter [Tijl Koenderink](#). Tijl kan als ervaringsdeskundige hoogbegaafdheid meepraten over een niet-soepele schoolloopbaan: hij wisselde vijf keer van school, deed acht jaar over het gymnasium en koos ervoor om niet te studeren maar zelfstandig ondernemer te worden. Hij is de drijvende kracht achter onder andere Feniks Talent (een plek voor hoogbegaafde drop-outs), Novilo (schoolbegeleidingsdienst gericht op hoogbegaafdheid) en de School of Understanding (basisschool in Amstelveen).

Zo loop je vast

Tijls presentatie was een inspirerende aftrap. Allereerst benoemde hij de uitdagingen waarmee het VO te maken heeft bij nieuwe leerlingen. Daarna vertelde hij – generaliserend – hoe het de gemiddelde overstapper vergaat die later vastloopt: in de zomervakantie kijkt de leerling nog op tegen de middelbare school. Maar het eerste jaar gaat relatief gemakkelijk, omdat veel VO-scholen dan nog denken: ‘Laten we maar een beetje voorzichtig doen met de leerlingen; we geven ze bijvoorbeeld niet te snel een onvoldoende.’ In het tweede jaar wordt het lastiger, maar dan redt de leerling zich met trucjes er nog wel doorheen. In het derde leerjaar echter gaat het echt om begrip op niveau. Dan werken de trucjes niet meer. Maar inmiddels is de leerling ook 15/16 jaar en niet meer zo makkelijk bij te sturen. Handiger dus, om daar eerder mee te beginnen.

Problemen op verschillende niveaus

Leerlingen kunnen op verschillende niveaus problemen hebben:

- inhoud: sluit deze aan op het niveau van de leerling?
- vaardigheden: hoe gaat het met leren leren, of langere tijd concentreren?
- levenshouding: kan ik zelf wat doen om te leren, of denk ik dat ik hulpeloos ben?

Daarnaast zijn er leerlingen die echt speciale onderwijssteuning nodig hebben.

Wie heeft het gedaan?

En dan. Vastgelopen. Tijl liet zien wat er dan vaak gebeurt: er wordt gewezen naar ‘de ander’ die verantwoordelijk is voor het falen van de leerling.

Op geestige wijze zette Tijl de vooroordelen over PO, VO en de ouders naast elkaar. “Maar”, zei hij, “dit zijn je leerlingen, hier moet je het mee doen. Dus deal with it! En ga aan de slag met de belangrijkste vraag: wat kan IK doen om de overstap voor leerlingen beter te maken?”

Tips van Tijl

Tijl sloot af met handige en praktisch toepasbare tips. Daarbij legde hij veel nadruk op uitwisseling tussen PO en VO. Zowel uitwisseling van lesstof als uitwisseling over de overdracht. En dan niet alleen in het eerste jaar. Ook na drie jaar VO is het van belang om feedback te geven aan het PO. Dan weet je pas of de leerling werkelijk heeft gepresteerd op het niveau van het basisschooladvies.

Alle tips zien?

Bekijk de complete [presentatie van Tijl Koenderink](#).

Links naar andere presentaties van Tijl:

- Een presentatie over het [einde van afstroom en de zesjescultuur](#)
- Een presentatie over [motivatie in het onderwijs](#)

“Zo met elkaar in gesprek gaan is heel prettig. Dit is zeker voor herhaling vatbaar.”

Uitspraak van een deelnemer

In totaal waren er 160 deelnemers:

Groepsleerkrachten van groep 7 en 8, intern begeleiders, schoolleiders uit het PO en VO, mentoren, vakdocenten, specialisten, consulenten uit de samenwerkingsverbanden, teamleiders onderbouw VO en zorgcoördinatoren uit de regio.

Deel je ervaring met ons

Heb je deelgenomen aan deze conferentie? We zijn benieuwd naar je mening. Vul het [online evaluatieformulier](#) in (5 minuten).

Hartelijk dank!

Thematafels

Na de inspirerende inleiding gingen de deelnemers in twee rondes met elkaar in gesprek over specifieke thema's. De meeste deelnemers hadden zich ingeschreven bij een tafel over passend onderwijs, gevolgd door studievaardigheden en werkvormen. Ook in trek was het thema dyslexie. De vaktafels waren wat minder populair, maar toch zijn er heel interessante tips verzameld bij de thematafels Engels, Nederlands en Rekenen/wiskunde. Uiteindelijk zijn alle eyeopeners en tips verzameld en geclusterd op flaps.

Levendige uitwisseling

Aan alle tafels ontstond een levendige uitwisseling. Verschillende leraren hadden lesmateriaal meegenomen om te laten zien aan de collega's van het PO of VO. Na de gespreksrondes en de afsluiting door Tijn praatten de deelnemers – voorzien van eigen actiepunten en voornemens – uitvoerig na bij de borrel. De organisatie van de conferentie is tevreden, de deelnemers hopelijk ook.

Hieronder volgt een samenvatting van vaak genoemde punten van de 44 flaps. Meer lezen? Bekijk het volledige overzicht van de opbrengsten.

Vaak genoemde inzichten:

1. PO en VO verschillen veel van elkaar. Een groepsleerkracht in het PO werkt met leerlingen van alle niveaus, geeft meestal instructie op drie niveaus, en ziet leerlingen de hele week. Docenten in het VO werken met één niveau in de klas (behalve als zij in de onderbouw van een scholengemeenschap werken) en zien hun leerlingen maar een paar uur in de week. Die werkwijze is heel anders en levert ook een ander contact op met leerlingen en ouders.

2. Wat weten we weinig van elkaar! En dat terwijl er al veel gebeurt in de voorbereiding op het VO met mooi materiaal (bijvoorbeeld op basisschool 't Baeken).

3. Het formulier voor de warme overdracht is heel belangrijk, zowel om zorgvuldig en concreet in te vullen als om met aandacht te lezen. Ook de persoonlijke toelichting is heel waardevol.

De volgende onderdelen zijn aan verschillende tafels als belangrijk genoemd:

- Kenmerken van het kind en de omgeving (thuis)
- Niveau
- (Executieve) vaardigheden
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Diagnose indien van toepassing
- Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften
- Welke hulp is er geboden en wat werkte wel en niet?

Ontmoeten en verbinden

“In Bergen hebben we jaren geleden het initiatief genomen voor een POVO-conferentie. Het is goed om met elkaar in gesprek te zijn! In de inleiding van deze conferentie legde Tijn Koenderink de vinger op de zere plek: in plaats van met elkaar te communiceren weten PO, VO en ouders elkaar niet altijd te vinden. Maar PO en VO kunnen juist veel van elkaar leren. Bijvoorbeeld hoe het PO omgaat met differentiatie en welke vaardigheden het VO verwacht van leerlingen uit groep 8. Het blijft nodig om elkaar te ontmoeten en met elkaar te verbinden. We moeten er samen voor zorgen dat elke leerling op de goede plek terecht komt.”

Bianca Koomen, schooldirecteur Willem-Alexanderschool, Bergen

**Passend
Onderwijs
Tafel 7**

Voor herhaling vatbaar!

“Ik was verheugd dat er veel belangstelling was voor de conferentie. Zoveel collega’s die vol passie de dialoog tussen primair en voortgezet onderwijs willen aangaan! Die dialoog is hard nodig om PO en VO optimaal op elkaar af te stemmen zodat we voor elke leerling een doorlopende leerlijn kunnen realiseren. Het lijkt mij zinvol om elk jaar zo’n conferentie te organiseren en te evalueren welke stappen er gezet zijn.”

Aad de Vries, adjunct-directeur Trinitas College, locatie Johannes Bosco, Heerhugowaard

Vaak genoemde voornemens:

1. We willen het contact tussen PO en VO verder intensiveren. We gaan bij elkaar in de klas kijken en leerstof uitwisselen. Zodat we nog beter op elkaar kunnen aansluiten, beter zicht hebben op wat leerlingen moeten overbruggen, en weten hoe we ze daarbij kunnen helpen.

2. We nemen in een vroeg stadium contact met elkaar op voor overleg rond een zorgleerling. Tip: doe dat vanuit het PO vroegtijdig in groep 8, samen met ouders en leerling, waarbij de zorgcoördinator van het VO aanspreekpunt is. Doe dat in het VO als de start van een leerling niet soepel verloopt, samen met ouders en leerling, waarbij de intern begeleider of groepsleerkracht van het PO aanspreekpunt is.

3. We gaan elkaar feedback geven (en vragen) over de overdracht van leerlingen bij de overstap. Wat had je aan de informatie? Wat was waardevol en wat niet? Wat miste je, was het concreet genoeg? Dit zou in ieder geval goed zijn in het eerste leerjaar VO. Maar ook in het derde leerjaar VO is het goed om terug te kijken: klopte het advies?

4. Wat voor het PO zou helpen, is een overzicht van ondersteuningsmogelijkheden op de VO-scholen. ‘Kan dit centraal worden gemaakt?’ was een vraag op één van de geeltjes. Een ander heeft als actiepunten opgeschreven: ‘Actie: voorlichting aan het PO over invulling extra ondersteuning op de verschillende VO-scholen in de regio.’

5. Rond de overstap van kwetsbare leerlingen is de pilot SKILL8 een aantal keer genoemd. Meer informatie daarover is te vinden op de [website van samenwerkingsverband Passend primair onderwijs Noord-Kennemerland](#).

Mooie initiatieven van PO en VO

Collega's aan de thematafel Passend onderwijs hebben initiatieven in de regio op een rij gezet:

- Kennismakingsmiddag voor nieuwe VO-leerlingen in hun klas nog vóór de zomervakantie, op alle VO-scholen tegelijk, zodat het PO niet op alle dagen leerlingen mist.
- Stagiairs in het VO gaan drie dagen op stage in het PO om meer te begrijpen van de overstap voor leerlingen.
- Taalplusklas in het VO voor leerlingen met taalachterstand.
- De onderwijsexperts van het SWV PO denken bij kwetsbare leerlingen ook mee over het VO-advies van de basisschool.
- Flexlokaal VO voor leerlingen die wat extra hulp nodig hebben bij plannen, of die even uit de klas moeten, of minder lang in de grote groep kunnen zijn, een time-out nodig hebben, enzovoort.
- [Coach for you](#): voor leerlingen die extra hulp nodig hebben bij de overstap.
- [Dalton Skills](#): een aangepast setting voor leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben op het Dalton College.
- [MET Heerhugowaard](#): kan leerlingen begeleiden, bemiddelen, meedenken wat je nodig hebt, hulp inschakelen, enzovoort.

Staat jullie initiatief er nog niet bij? Stuur een e-mail naar m.vanluijn@oog.nl.

De diepte in

“Ik vond de conferentie te massaal. Bovendien waren de thema's veel te breed voor de korte brainstormsessies met collega's. Het lijkt mij zinvoller dat een kleine groep van tien tot twaalf gemotiveerde professionals uit PO en VO drie dagen bij elkaar gaan zitten. Dan kun je echt een vertrouwensrelatie opbouwen, kennis uitwisselen en de diepte ingaan. De problemen bij de overgang van PO naar VO zijn groot. Ik denk dat maatschappelijke druk en beeldvorming bij ouders daarbij ook een grote rol spelen, maar daarover heb ik niks gehoord op de conferentie. Voor een zo goed mogelijke doorstroom zou ik ook in gesprek gaan met vervolgoopleidingen en bedrijfsleven. Het moet allemaal op elkaar aansluiten.”

Rob Tuijnman, leerkracht groep 8, Basisschool de Fontein, Alkmaar

Steeds meer maatwerk

“De conferentie zat goed in elkaar en de begeleiding was zeer professioneel. De brainstormgesprekken waren met veertig minuten helaas te kort. Elke keer als je net lekker op gang was, moest je alweer doorschuiven. Door de conferentie werd ik me ervan bewust dat PO en VO elkaar echt moeten opzoeken. Voor het vak Engels zou het handig zijn om jaarlijks te inventariseren volgens welke methoden de aanleverende basisscholen Engels geven. Dan kan ik beter inspelen op het startniveau van de brugklassers. We willen in het VO steeds meer maatwerk leveren en daarvoor moeten we steeds meer weten over de leerlingen.”

Renate Wennis, docent Engels, Berger Scholengemeenschap, Bergen

Meer lezen? Bekijk ook het volledige overzicht van de opbrengsten.